

Kan bare gjengis offentlig i
anonymisert form, jf. domstolloven
§ 130 tredje ledd

NORGES HØYESTERETT

Den 12. desember 2024 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Bergh, Steinsvik og Sæther i

HR-2024-2278-U, (sak nr. 24-180638SIV-HRET), sivil sak, anke over kjennelse:

A

mot

B

(advokat Astrid Kristensen Haldorsen)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over kjennelse som nekter oppfriskning i sak etter barneloven for lagmannsretten.
- (2) B (mor) og A (far) har ett felles barn, C, født 00.00.2021. Foreldrene flyttet fra hverandre i 2023.
- (3) Den 28. juni 2023 hadde far samvær med C. Da C ikke ble levert tilbake til mor på ettermiddagen, kontaktet mor barneverntjenesten, politi mv. Videre fremsatte mor neste dag begjæring for Follo og Nordre Østfold tingrett om midlertidig avgjørelse om bosted, samvær samt illeggelse av utreiseforbud for far. Far innga tilsvaret til begjæringen, og det fremkom at han hadde reist til Polen med C.
- (4) Follo og Nordre Østfold tingrett avsa 6. juli 2023 midlertidig avgjørelse blant annet om at barnet skal bo fast hos mor, at far ikke skal ha samvær med barnet og at far forbyes å reise utenlands med barnet.
- (5) Mor begjærte 11. juli 2023 om tilbakelevering av C etter reglene i Haag-konvensjonen om barne bortføring av 25. oktober 1980. Tingretten i Warszawa avgjorde den 9. november 2023 at C skulle tilbakeleveres til Norge i medhold av Haag-konvensjonen. Far anket avgjørelsen. Den 9. desember 2023 tok mor C med seg tilbake til Norge i forbindelse med et samvær i Polen. Ankesaken i Polen ble endelig avgjort den 1. juli 2024, da ankeinstansen i Warszawa opphevet tingrettens avgjørelse og henla saken fordi C var tilbake i Norge.
- (6) Follo og Nordre Østfold tingrett avsa dom 16. oktober 2023. Det følger av domsslutningen at mor skal ha foreldreansvaret alene, at C skal ha fast bosted hos mor og at far ikke skal ha samvær.

- (7) Far anket dommen. Han ble innvilget fri sakførsel for lagmannsretten 12. desember 2023.
- (8) 15. januar 2024 opplyste fars prosessfullmektig at hun hadde fratrådt, og lagmannsretten påla neste dag far å engasjere prosessfullmektig innen 2. februar 2024. Pålegget ble ikke etterkommet.
- (9) 5. februar 2024 utstedte lagmannsretten fristforelegg til far med pålegg om å engasjere prosessfullmektig innen 14 dager fra fristforelegget ble forkynt for ham. Far ble orientert om fristforelegget på e-post 26. februar 2024, og det ble forkynt for ham i Polen 23. april 2024.
- (10) Advokat Kamila Zagórska søkte 7. mai 2024 om å opptre som prosessfullmektig for far i saken. Lagmannsretten besluttet 10. mai 2024 å ikke gi samtykke til dette, blant annet fordi advokat Zagórska ikke behersker norsk, jf. tvisteloven § 3-3 femte ledd og advokatforskriften § 10-14.
- (11) Far fremmet 13. mai 2024 et krav til polske myndigheter om tilbakelevering av C i henhold til reglene i Haag-konvensjonen av 25. oktober 1980 om de sivile sider ved internasjonal barnebortføring. Det polske justisdepartementet sendte saken til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), som brakte saken inn for Oslo tingrett.
- (12) Ved Eidsivating lagmannsretts kjennelse 27. juni 2024 ble fars anke i hovedsaken avvist som følge av fristforlegget ikke var blitt etterkommet. Far begjærte oppfriskning.
- (13) Ved Eidsivating lagmannsretts kjennelse 27. september 2024 ble det ikke gitt oppfriskning.
- (14) Ved Oslo tingretts kjennelse 7. oktober 2024 ble fars begjæring om tilbakelevering av C ikke tatt til følge.
- (15) A har anket Eidsivating lagmannsretts kjennelse 27. september 2024 til Høyesterett. Han anfører blant annet at lagmannsretten ikke hadde kompetanse til å avgjøre avvisningsspørsmålet på grunn av den pågående behandlingen av tilbakeleveringskravet. Han anfører videre at pålegget om bruk av prosessfullmektig ikke har blitt forkynt for ham på riktig måte, og at det ikke var presisert i verken pålegget eller fristforelegget at prosessfullmektigen måtte beherske norsk.
- (16) B har inngitt tilsvaer. Hun anfører at far ikke har krav på oppfriskning, og at lagmannsrettens avvisningsavgjørelse er rettmessig. Far har mottatt alle nødvendige dokumenter fra lagmannsretten. At retten ikke spesifiserte at prosessfullmektigen måtte beherske norsk er ikke en saksbehandlingsfeil.
- (17) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at utvalget har full kompetanse ved anke over lagmannsrettens kjennelse hvor et krav om oppfriskning ikke blir tatt til følge, jf. tvisteloven § 16-14 andre ledd motsetningsvis og blant annet HR-2024-363-U, med videre henvisninger.
- (18) Haag-konvensjonen av 25. oktober 1980 om de sivile sider ved internasjonal barnebortføring er gjennomført i norsk rett blant annet gjennom reglene i barnebortføringsloven.

- (19) Etter barnebortføringsloven § 11 jf. § 12 kan det fremmes krav om tilbakelevering av barn som er ulovlig bortført til Norge, dersom barnet umiddelbart før bortføringen hadde bosted i en stat som er tilsluttet Haag-konvensjonen. Både Polen og Norge er tilsluttet konvensjonen.
- (20) Barnebortføringsloven § 19 første ledd lyder slik:
- «Dersom det under behandlingen av en sak om foreldreansvar eller samværsrett etter barneloven 8 april 1981 nr. 7 blir brakt på det rene at barnet er begjært tilbakelevert etter § 11 i loven her, skal retten ikke treffe avgjørelse i saken før begjæringen er endelig avgjort.»
- (21) Bestemmelsen gjennomfører Haag-konvensjonens artikkel 16, jf. Ot.prp. nr. 52 (1987–1988). Det fremgår av proposisjonen på side 21 at domstolen «ikke kan treffe realitetsavgjørelse i sak om foreldreansvar eller samværsrett som er reist her i landet etter barneloven, dersom barnet allerede er begjært tilbakelevert etter Haagkonvensjonen». På side 22 heter det:
- «Etter at en begjæring om tilbakelevering av barnet er domstolbehandlet, er det ikke lenger noen hindring for at domstolen tar avgjørelse i sak om foreldreansvaret eller samværsretten.»
- (22) Uttalelsene i forarbeidene gjør det etter ankeutvalgets syn klart at sak om tilbakelevering etter barnebortføringsloven har prioritet, slik at det ikke skal treffes realitetsavgjørelse i sak etter barneloven, før en begjæring om tilbakelevering er endelig avgjort.
- (23) I saken her fremmet far krav om tilbakelevering av barnet for polske myndigheter 13. mai 2024. Kravet var basert på at mor ulovlig hadde bortført C til Norge. Ved det polske justisdepartementets brev 6. juni 2024 til Bufdir ble saken oversendt til norske myndigheter. Tilbakeleveringskravet ble avgjort ved Oslo tingretts kjennelse 7. oktober 2024. Tingretten kom til at kravet ikke skulle tas til følge. Ved Borgarting lagmannsretts kjennelse 27. november 2024 ble anke over tingrettens kjennelse forkastet. Avgjørelsen er ikke rettskraftig.
- (24) Lagmannsrettens to kjennelser av 27. juni og 27. september 2024 om å avvise fars anke i saken etter barneloven, samt om ikke å gi oppfriskning for fristoversittelse er altså avsagt mens tilbakeføringskravet etter barnebortføringsloven var til behandling i norske domstoler.
- (25) Avgjørelsene er ikke i seg selv realitetsavgjørelser i saken etter barneloven, men har likevel som konsekvens at tingrettens avgjørelse av foreldreansvaret, fast bosted og samvær blir endelig. Etter ankeutvalgets syn må prosessuelle avgjørelser som innebærer at tingrettens realitetsavgjørelse blant annet om foreldreansvar blir endelig, falle inn under barnebortføringsloven § 19 første ledd.
- (26) Det følger av dette at lagmannsretten ikke skulle ha behandlet spørsmålet om avvisning av fars anke i saken etter barneloven, eller spørsmålet om oppfriskning, før tilbakeleveringskravet etter barnebortføringsloven var endelig avgjort, jf. barnebortføringsloven § 19 første ledd.
- (27) Lagmannsrettens kjennelser 27. juni og 27. september 2024 må etter dette oppheves i medhold av tvisteloven § 29-21 andre ledd bokstav a, da tvingende vilkår for å avgjøre saken ikke var oppfylt på disse tidspunktene.
- (28) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens kjennelser av 27. juni og 27. september 2024 oppheves.

Kine Steinsvik
(sign.)

Espen Bergh
(sign.)

Knut Erik Sæther
(sign.)